

Revisionsrapport

Anhörigstöd Gällivare kommun

Jenny Krispinsson
Cert. kommunal revisor

Anna Carlénius

Mars 2017

Innehållsförteckning

1.	Sammanfattning och bedömning	1
2.	Inledning	3
2.1.	Bakgrund	3
2.2.	Syfte och revisionsfrågor	3
2.3.	Revisionskriterier	3
2.4.	Metod och avgränsning	4
3.	Anhörigstöd – lag och vägledning	5
4.	Granskningsresultat	6
4.1.	Nämndens styrning och kontroll.....	6
4.1.1.	Iakttagelser	6
4.1.2.	Bedömning.....	7
4.2.	Organisering av anhörigstödet	8
4.2.1.	Iakttagelser	8
4.2.2.	Bedömning.....	9
4.3.	Rutiner och riktlinjer.....	10
4.3.1.	Iakttagelser	10
4.3.2.	Bedömning.....	10
4.4.	Uppföljning och utvärdering av individuellt anpassade åtgärder.....	11
4.4.1.	Iakttagelser	11
4.4.2.	Bedömning.....	11

1. **Sammanfattning och bedömning**

På uppdrag av revisorerna i Gällivare kommun har PwC genomfört en granskning avseende om socialnämnden säkerställt att stöd till anhöriga hanteras på ett ändamålsenligt sätt och med tillräcklig intern kontroll. Revisorernas bedömning av väsentlighet och risk har legat till grund för valet av granskningsinriktning.

Vår **sammanfattande bedömning** är att socialnämnden till viss del har säkerställt att stöd till anhöriga hanteras på ett ändamålsenligt sätt. Vidare bedömer vi att nämndens interna kontroll inom området inte är tillräcklig och bör utvecklas. Den sammanfattande bedömningen baseras på följande iakttagelser kopplat till respektive för granskningen styrande kontrollmål:

Är socialnämndens styrning och kontroll inom området tillräcklig?

- Nämnden har i sin budgetberedning beslutat om anhörigcentrets fortsatta drift samt avsatt resurser för anhörigcentrets personal samt för anhörigkonsulenten. Utöver detta kan vi inte se att nämnden har styrt området.
- Genom protokoll och annan dokumentation har vi inte kunnat se att nämnden under 2016 samlat har följt upp området stöd till anhöriga som vårdar och stödjer närstående, som i olika former ges inom flertalet av socialförvaltningens verksamheter. En sådan samlad uppföljning samt effekter av arbetet med stöd till anhöriga skulle kunna utgöra ytterligare underlag för nämndens styrning av anhörigstödet.

Är anhörigstödet organiserat på ett ändamålsenligt sätt?

- Ansvar för anhörigstöd är fördelat på ett flertal verksamheter inom socialförvaltningen, vilket bör kunna medföra att anhöriga till olika grupper av närstående kan nås med information om vilka insatser som erbjuds. Vidare finns såväl en anhörigkonsulent som ett anhörigcenter inom socialförvaltningen som erbjuder serviceinsatser för alla som vårdar och stödjer närstående.

Finns och tillämpas riktlinjer/rutiner för att kartlägga anhörigas behov?

- Det saknas riktlinjer och rutiner för att kartlägga anhörigas behov av stödinsatser. Det är dock värt notera att verksamheterna i olika omfattning gör och har gjort vissa ansatser för att kartlägga de anhörigas behov av stödinsatser under 2016.
- En kartläggning inom området anhörigstöd genomfördes under åren 2010-2012. Vår uppfattning är dock att kartläggning av anhörigstödet är något som bör göras mer kontinuerligt utifrån att behov och målgrupper kan förändras över tid. Detta för att säkerställa en god och ändamålsenlig verksamhet.

Sker en tillräcklig uppföljning och utvärdering av individuellt anpassade stödåtgärder till anhöriga?

- Individuellt anpassade insatser följs till viss del upp inom de verksamheter som erbjuder stödinsatser till anhöriga som vårdar och stödjer närstående. Till exempel följer anhörigkonsulenterna upp de kontakter denne har med anhöriga. Dock saknas en rutin för denna uppföljning och uppföljningen sker inte systematiskt och strukturerat. Vad gäller biståndsbedömda insatser så finns förutsättningar som medför att dessa insatser följs upp i högre utsträckning än insatser av servicekaraktär. Detta utifrån att det finns rutiner och etablerade arbetssätt för uppföljning av beslut enligt SoL och LSS.

Rekommendationer

För att ytterligare utveckla området vill vi lämna följande rekommendationer till socialnämnden:

- Att nämnden säkerställer en tillräcklig styrning och kontroll av det anhörigstöd som bedrivs inom nämndens verksamheter
- Att nämnden säkerställer att det finns riktlinjer/rutiner för att kartlägga anhörigas behov och att dessa tillämpas i berörda verksamheter
- Att nämnden säkerställer att det sker en tillräcklig uppföljning och utvärdering av individuellt anpassade stödåtgärder till anhöriga

2. Inledning

2.1. Bakgrund

Kommunens revisorer har med hänsyn till risk och väsentlighet bedömt det angeläget att göra en granskning av kommunens stöd till anhöriga som ger omsorg till närstående.

Socialstyrelsens undersökningar visar att närmare var femte svensk i vuxen ålder vårdar, hjälper och stödjer en närstående. Sedan några år tillbaka har det införts en ny bestämmelse i socialtjänstlagen. Den innebär att kommunen är skyldig att erbjuda ett individuellt anpassat stöd till anhöriga som vårdar en närstående, för att underlätta och förebygga ohälsa. En bristfällig styrning och kontroll kan riskera att kommunens stöd till anhöriga inte sköts på ett ändamålsenligt sätt.

Revisionsobjektet i denna granskning är socialnämnden.

2.2. Syfte och revisionsfrågor

Syftet med granskningen är att bedöma om socialnämnden har säkerställt att stöd till anhöriga hanteras på ett ändamålsenligt sätt och med tillräcklig intern kontroll.

Inom ramen för granskningen ska följande kontrollmål/revisionsfrågor besvaras:

- Är anhörigstödet organiserat på ett ändamålsenligt sätt?
- Finns och tillämpas riktlinjer/rutiner för att kartlägga anhörigas behov?
- Sker en tillräcklig uppföljning och utvärdering av individuellt anpassade stödåtgärder till anhöriga?
- Är socialnämndens styrning och kontroll inom området tillräcklig?

2.3. Revisionskriterier

- Socialtjänstlagen 5:10 (2001:453)
- Ledningssystem för systematisk kvalitetsarbete (SOSFS 2011:9)
- Kommuninterna policys, mål och planer som rör granskningsområdet

2.4. Metod och avgränsning

Granskningen har genomförts genom:

- Analys av adekvat dokumentation, såsom exempelvis måldokument, riktlinjer, rutiner, nämndens protokoll, genomförda uppföljningar m.m.
- Upprättande av intervjuguide
- Intervjuer med avdelningschefer/områdeschefer, anhängkonsulent samt representanter från anhängcenter
- Upprättande av revisionsrapport samt förslag till skrivelse
- Faktakontroll där de intervjuade fått ta del av rapporten för att kunna komma med synpunkter på innehållet innan rapporten offentliggjordes

Granskningen avgränsas i tid huvudsakligen till år 2016, i övrigt avseende avgränsning se revisionsfrågor och metod.

3. Anhörigstöd – lag och vägledning

I juli 2009 infördes bestämmelser i SoL¹ 5 kap. 10 § avseende socialnämndens ansvar för stöd till anhöriga. Bestämmelsen lyder: *Socialnämnden ska erbjuda stöd för att underlätta för de personer som vårdar en närstående som är långvarigt sjuk eller äldre eller som stödjer en närstående som har funktionshinder.*

I Socialstyrelsens publikation från 2016² lyfts det fram att arbetet med anhörigstöd kan omfatta de flesta av socialtjänstens verksamheter, exempelvis:

- anhöriga till personer med fysisk och/eller psykisk funktionsnedsättning
- anhöriga till personer med utvecklingsstörning eller annan intellektuell funktionsnedsättning
- anhöriga till personer med långvarig eller kronisk sjukdom
- anhöriga till personer med missbruks- eller beroendeproblematik
- föräldrar till barn under 18 år eller vuxna barn med funktionsnedsättning eller någon av ovanstående sjukdomar
- vuxna barn till person med någon av ovanstående sjukdomar eller funktionsnedsättning

Vidare lyfts det fram att utgångspunkten i lagstiftningen är att anhöriga, eller annan persons, insatser avseende att vårda och stödja en närstående ska bygga på frivillighet. I en proposition från regeringen³ anges att syftet med anhörigstöd primärt är att underlätta de anhörigas situation såväl fysiskt som psykiskt och socialt.

I socialstyrelsens vägledning⁴ framgår att stöd till anhöriga kan ges direkt, i form av insatser till den anhöriga, eller indirekt, i form av insatser riktade till den närstående, men som även underlättar för anhöriga. Insatser kan vara behovsprövade och riktade mot såväl anhöriga, exempelvis i form av praktisk hjälp i hemmet, socialt stöd eller stödsamtal, som till den närstående, till exempel avlösning i hemmet, korttidsboende eller daglig verksamhet. Även serviceinsatser, som inte kräver biståndsbeslut kan erbjudas, exempel som lyfts fram är bland annat rådgivning i grupp eller enskilt samt information om sjukdomar, funktionsnedsättningar och olika typer av hjälpmedel. När det gäller serviceinsatser är det upp till varje kommun att avgöra vilka insatser som ska erbjudas och hur de ska vara utformade.

---

¹ Socialtjänstlagen 2001:453

² Stöd till anhöriga Vägledning till kommunerna för tillämpning av 5 kap. 10 § socialtjänstlagen

³ Regeringens proposition 2008/09:82 Stöd till personer som vårdar och stödjer närstående

⁴ Stöd till anhöriga Vägledning till kommunerna för tillämpning av 5 kap. 10 § socialtjänstlagen

4. Granskningsresultat

4.1. Nämndens styrning och kontroll

4.1.1. Iakttagelser

Med anledning av ändringen i SoL avseende anhörigstöd år 2009 beslutade socialnämnden i mars 2010 att en kartläggning avseende det stöd till anhöriga som erbjuds inom socialförvaltningen skulle genomföras inom ramen för ett projekt som hette "Utveckling av anhörigstödet". Del 1 av kartläggningen lyfte fram:

- De insatser som erbjöds inom äldreomsorgen efter biståndsbedömning
- De insatser som erbjöds enligt LSS⁵ efter biståndsbedömning
- Insatser som Barn- och ungagruppen inom Individ- och familjeomsorgen erbjöd, ej biståndsbedömda insatser
- Insatser som Vuxengruppen inom Individ- och familjeomsorgen, ej biståndsbedömda samt biståndsbedömda insatser
- Insatser som familjerätten erbjöd
- Insatser som samtalsbyrån erbjöd
- Anhörigstöd som service, inga biståndsbedömda insatser
- De behov som ovanstående aktörer såg
- Att en utbildning hade hållits kring bemötande av anhöriga på särskilda boenden
- Ett antal förslag på vad det fortsatta stödet borde inriktas på lyftes också fram

Utifrån resultatet av del 1 av kartläggningen genomfördes del 2 där frivilligorganisationer och föreningar bjöds in för att ge sin syn på dagens och framtidens anhörigstöd. I samband med avrapporteringen av projektet "Utveckling av anhörigstöd" som kartläggningarna genomfördes inom angavs att Gällivare kommun har som mål att bli en anhörigvänlig kommun, genom att öka möjligheten att hjälpa och stödja anhöriga som vårdar sina närstående hemma. Vidare beskrevs att stödet som erbjuds ska vara lättillgängligt samt anpassat till att bemöta anhörigas önskemål samt öka kunskapen i samhället om anhörigas situation.

Av protokollen framgår att socialnämnden kontinuerligt under 2010-2012 följde upp arbetet med projektet och kartläggningarna.

---

⁵ Lag om stöd och service till vissa funktionshindrade 1993:387

I maj 2012 lämnade socialförvaltningen ett förslag⁶ till beslut utifrån det som framkommit i de kartläggningar som genomförts avseende anhörigstödet. Förslaget var att socialnämnden fattade ett inriktningsbeslut i det fortsatta arbetet med anhörigstöd utifrån bestämmelserna i socialtjänstlagen. I april 2013 beslutade socialnämnden att anhörigcentret, med integrering av insatsen förebyggande hembesök skulle förflyttas från äldreomsorgen till biståndsenheten. Syftet med organisationsförändringen var att förbättra möjligheten till samordning av de anhörigstödsinsatser som finns inom socialtjänsten som helhet.

I mars 2015 beslutade socialnämnden att göra om heltidstjänsten anhörigkonsulent till 50 % anhörigstöd och 50 % projektledare inom äldreomsorgen. Av nämndsprotokoll och intervjuer framgår att förändringen av tjänsten inte har genomförts på grund av bland annat sjukskrivningar och personalförändringar inom området.

Av socialnämndens mål och socialförvaltningens handlingsplan för 2016 framgår inte om nämnden, genom dessa, har styrt området stöd till anhöriga inom förvaltningen under året. Nämnden har dock till viss del styrt verksamheten genom att avsätta resurser i 2016 års budget för anhörigkonsulenten samt den personal som arbetar vid anhörigcenter. I intervjuer beskrivs att verksamheten vid anhörigcenter de senaste åren har lyfts upp i samband med budgetberedning och att det då förts diskussioner om centrats fortsatta drift. Nämnden har vid dessa tillfällen beslutat att anhörigcentret ska fortsätta att bedrivas i nuvarande form.

Av granskningen av socialnämndens protokoll framgår inte om socialnämnden under 2016 särskilt har följt upp det stöd som socialförvaltningens olika verksamheter erbjuder anhöriga inom kommunen och hur väl detta motsvarar de behov som finns hos anhöriga.

I biståndsenhetens årsrapport för 2016 har aktiviteter som genomförts kopplat till anhörigstöd följts upp. Som aktiviteter anges studiecirkel för anhöriga och öppet hus på anhörigcentret.

4.1.2. Bedömning

Vår bedömning är att socialnämndens styrning och kontroll under år 2016 i begränsad utsträckning har varit tillräckligt avseende det stöd som ges till anhöriga som vårdar närstående. Vi baserar vår bedömning på att nämnden, i sin budgetberedning, beslutat om anhörigcentrets fortsatta drift samt avsatt resurser för anhörigcentrets personal och anhörigkonsulenten, men att nämnden utöver detta inte styrt området.

Vad gäller socialnämndens kontroll av det anhörigstöd som erbjuds inom socialförvaltningen så är vår bedömning att denna uppföljning bör utvecklas.

---

⁶ Diarienummer SN/2012:45-709

Genom protokoll och annan dokumentation har vi inte kunnat se att nämnden under 2016 samlat följt upp området stöd till anhöriga som vårdar och stödjer närstående, som i olika former ges inom flertalet av socialförvaltningens verksamheter. En sådan samlad uppföljning samt effekter av arbetet med stöd till anhöriga skulle kunna utgöra ytterligare underlag för nämnden i sin styrning verksamheterna.

4.2.   *Organisering av anhörigstödet*

4.2.1.   *Iakttagelser*

Ansvaret för stöd till anhöriga och andra personer som vårdar närstående är fördelat på flera verksamheter inom socialförvaltningen. Inom biståndsenheten erbjuds stöd till anhöriga av barn- och ungagruppen och vuxengruppen, både efter biståndsbeslut och som serviceinsatser. Stödet kan bland annat ges som enskilda samtal samt samtal i grupp samt som insatser riktade mot den närstående. Även Samtalsbyrån inom kommunen erbjuder stödsamtal till bland annat anhöriga och andra som vårdar närstående.

Anhörigcentret "Ljusglimten" har funnits sedan år 2002 och har en deltidsanställd anhörigstödare samt en person med lönebidrag som arbetar deltid vid anhörigcenter. Anhörigcentret är organiserat inom avdelningen för Bistånd och öppet för alla som vårdar och stödjer närstående. Vid anhörigcentret erbjuds allt från enskilda samtal, samtal i grupp, en träffpunkt för anhöriga och andra som vårdar närstående, kör kvällstid för anhöriga, råd och information till öppen avlastning utan biståndsbeslut, temadagar och föreläsningar. De intervjuade lyfter fram att verksamheten vid dagcentret är mycket uppskattat hos de anhöriga och närstående som besöker centret. Framförallt den öppna avlastningen som inte kräver biståndsbeslut samt de luncher och andra träffar som anordnas för anhöriga uppges vara populära. Av granskningen framgår att resurser avsatts för lokaler samt de två deltidstjänster som finns vid dagcentret. Dock finns ingen driftsbudget för verksamheten och att alla aktiviteter och evenemang som bedrivs på centret ska vara självfinansierade. Vidare framgår att personal vid anhörigcentret för egen del för statistik avseende besök på centret, men att detta hittills inte har efterfrågats av socialförvaltningens ledning eller socialnämnden.

Den anhörigkonsulent som är anställd inom socialförvaltningen är även denna organiserad inom avdelningen för Bistånd och stationerad vid anhörigcentret. Anhörigkonsulenten ansvarar, enligt de intervjuade, för stöd till anhöriga och för uppsökande verksamhet inom äldreomsorgen. Till anhörigkonsulentens arbetsuppgifter hör exempelvis att göra hembesök, ge råd och stöd i anhörigfrågor, informera om rättigheter den som vårdar och stödjer närstående har samt erbjuder enskilda samtal och samtal i grupp. I intervjuerna lyfts fram som positivt att anhörigkonsulenten tillhör samma avdelning som biståndshandläggare och socialekreterare. Denna organisering medför att anhörigkonsulenten lättare kan få till sig information om anhöriga som kan vara i behov av kontakt med anhörigkonsulenten för att få råd och stöd.

Stöd till anhöriga erbjuds även inom äldreomsorgen och handikappomsorgen efter biståndsbeslut. Stödet kan både vara direkt riktat till anhöriga men även indirekt riktat till dessa genom insatser för den närstående. Exempel på insatser riktade till anhöriga kan vara praktiska insatser i hemmet såsom städ och inköp, men även sociala insatser. Indirekta insatser är exempelvis avlösning i hemmet, korttidsboende, växelboende och andra stödinsatser som beviljats den närstående. I intervjuerna lyfts fram att det finns en anställd demenssjuksköterska inom socialförvaltningen som kan stötta såväl anhöriga som personal i frågor som rör demenssjukdomar.

Genom intervjuerna framgår att anhörigstödet i kommunen sedan länge har riktat sig till alla målgrupper, det vill säga alla som vårdar och stödjer närstående. De intervjuade upplever att det erbjuds en mångfald av insatser, både biståndsbedömda och serviceinsatser, som riktar sig till anhöriga och att det kontinuerligt görs flertalet insatser för att nå ut med information om vad kommunen kan erbjuda inom området. Generellt upplever de intervjuade att målgrupperna till stor del nås, men att det kan finnas ett behov av att nå ut i högre utsträckning till de som vårdar och stödjer närstående som har missbruksproblematik och/eller psykisk funktionsnedsättning. De intervjuade lyfter fram att det inte har gjorts någon kartläggning kring dessa grupper av anhöriga, vilka behov de har av råd och stöd samt hur kommunen kan nå ut med information till dessa i högre utsträckning.

För granskningen har vi tag del av informationsmaterial och broschyrer kopplat till området stöd till anhöriga som vårdar närstående. De intervjuade uppger att de försöker sprida detta material i alla tänkbara forum för att det ska nå ut till så många som möjligt. Exempelvis har materialet lämnats på hälsocentralerna på orten, på anhörigcenter samt direkt till anhöriga som vårdar och stödjer närstående. Vidare anges att informationsspridning även sker genom en lokal "gratistidning", direkt till olika föreningar inom funktionsnedsättningsområdet samt via kommunens hemsida.

4.2.2. Bedömning

Vår bedömning är att anhörigstödet till övervägande del är ändamålsenligt organiserat inom socialförvaltningen i Gällivare kommun. Vi baserar vår bedömning dels på att ansvaret för anhörigstöd är fördelat på ett flertal verksamheter inom socialförvaltningen, vilket borde kunna medföra att anhöriga till olika grupper av närstående kan nås med information om vilka insatser som erbjuds. Vidare baserar vi vår bedömning på att det finns såväl en anhörigkonsulent som ett anhörigcenter inom socialförvaltningen som erbjuder serviceinsatser för alla som vårdar och stödjer närstående.

4.3. Rutiner och riktlinjer

4.3.1. Iakttagelser

Av granskningen framgår att det inte finns några riktlinjer eller rutiner för hur kartläggning av anhörigas behov ska genomföras inom socialförvaltningen. Utöver den kartläggning som genomfördes 2010-2012 kan vi inte se att någon samlad kartläggning av området har skett. Vår uppfattning är dock att behovet av stöd och hjälp kan variera med tiden och att kartläggning av anhörigas behov därför bör göras mer kontinuerligt.

Genom intervjuerna framkommer dock att en del av de verksamheter som erbjuder stöd till anhöriga, i varierande utsträckning, har gjort vissa ansatser för att undersöka behovet av stödinsatser hos de anhöriga. Till exempel är behovet av stödinsatser något som ofta lyfts upp på de anhörigträffar som hålls på anhörigcentret, där finns även en "förslagslåda" som förslag till aktiviteter kan lämnas i. Ett exempel på en insats som har utvecklats utifrån sådan informell kartläggning är den anhörigkör som startats upp på kvällstid och som en av anhörigstödarna håller i en gång i veckan.

Även anhörigkonsumenten anser sig ha som uppdrag att stämna av med de anhöriga denne träffar för att få inspel till vilket behov som finns av stöd och hjälp. Anhörigkonsumenten har även ett uppdrag att genomföra uppsökande verksamhet hos kommuninvånare som fyllt 75 år. Detta uppges dock inte ha genomförts i någon större utsträckning under det senaste året på grund av bland annat sjukskrivningar.

Även inom andra verksamheter försöker exempelvis handläggare lyssna av det behov av stöd och hjälp som finns och individanpassa insatser så långt det är möjligt. Finns exempelvis behov av samtalsgrupper för anhöriga till en viss målgrupp så försöker verksamheterna att ordna det.

Vi kan inte heller se att det, när det gäller anhörigstöd, finns skriftliga rutiner för samverkan mellan socialnämndens verksamheter, mellan verksamheterna och hälso- och sjukvården samt mellan verksamheterna och frivilligorganisationer.

4.3.2. Bedömning

Vår bedömning är att det saknas riktlinjer och rutiner för att kartlägga anhörigas behov av stödinsatser. Vi noterar dock att verksamheterna i olika omfattning gör och har gjort vissa ansatser för att kartlägga de anhörigas behov av stödinsatser.

Vidare genomfördes en kartläggning inom området under 2010-2012. Vår uppfattning är dock att kartläggning av anhörigstödet är något som bör göras mer kontinuerligt utifrån att behov och målgrupper förändras över tid. Detta för att säkerställa en god och ändamålsenlig verksamhet.

4.4. Uppföljning och utvärdering av individuellt anpassade åtgärder

4.4.1. Iakttagelser

Genom granskningen kan vi inte se att nämnden efterfrågat några volymuppgifter kopplat till anhörigstödet. Däremot följer en del verksamheter själva upp exempelvis hur många anhöriga som nås av deras insatser för anhörigstöd. Anhörigcentret är en sådan verksamhet.

Biståndsbedömda insatser enligt SoL och LSS följs upp inom ramen för den uppföljning som handläggare och socialsekreterare genomför med sina klienter. Enligt uppgift ska uppföljning av biståndsbedömda insatser ske minst en gång per år och vid behov oftare. Tidsbegränsade insatser kan följas upp ännu oftare. Det finns ingen särskild dokumenterad rutin som är kopplat till uppföljning av stöd till anhöriga utan uppföljning genomförs utifrån de generella rutiner som finns för uppföljning av beslut.

För granskningen kan vi inte se att insatser som är av servicekaraktär följs upp på ett systematiskt och strukturerat sätt, det finns heller inga rutiner för detta. Dock följer exempelvis anhörigkonsumenten kontinuerligt upp en del av de kontakter denna har med anhöriga för att stämma av hur anhörigas situation är och hur behovet av råd och stöd ser ut. Även andra verksamheter som erbjuder och ger stödinsatser som är av servicekaraktär följer upp dessa insatser, men vi kan inte se att detta sker på ett strukturerat sätt.

4.4.2. Bedömning

Vår bedömning är att individuellt anpassade insatser till viss del följs upp inom de verksamheter som erbjuder stödinsatser till anhöriga som vårdar och stödjer närstående. Till exempel följer anhörigkonsumenten upp de kontakter denne har med anhöriga. Vi kan dock inte se att det finns någon rutin för denna uppföljning eller att uppföljningen sker systematiskt och strukturerat. Vad gäller biståndsbedömda insatser så bedömer vi att det finns förutsättningar som medför att dessa insatser följs upp i högre utsträckning än insatser av servicekaraktär. Detta utifrån att det finns rutiner och etablerade arbetssätt för uppföljning av beslut enligt SoL och LSS.

Mars 2017

Jenny Krispinsson

Projektledare

Hans Forsström

Uppdragsledare